

CASTELLBISBAL, Sant Vicenç de Benviure
Plaça l'Església, nº 1
08755 Castellbisbal
Arxiprestat : Sant Feliu de Llobregat
Bisbat de Sant Feliu de Llobregat

Localització: El municipi de Castellbisbal és situat a la vall baixa del Llobregat, al marge esquerre, en la confluència amb la riera de Rubí. L'origen del terme Castellbisbal prové de la unió dels termes "castell" i "bisbe"¹, castell del bisbe (castro episcopalis)

Datació: La parròquia tingué origen en la capella del castell de Benviure o castell Bisbal, que havia estat consagrada pel bisbe Guislabert entre 1035 i 1060. Les primeres referències al castell, en els terrenys del qual s'aixecà una petita església romànica, són de 1012², 1014³, 1053⁴.

Estil arquitectònic: L'església actual edificada al poble de Castellbisbal es construí entre els anys 1580 i 1598 i és d'estil gòtic i neoclàssic. Període segle XVI-XVII. Restaurada l'any 1798 i en acabar la guerra civil.

Descripció : De l'església primitiva del castell no en queda res Les inclemències atmosfèriques –pluges, ventades, tempestes – i, sobretot, el no fer-la servir, portaren al seu progressiu enrunament i a la seva pràctica desaparició⁵.

¹ Gran Enciclopèdia Catalana. Dins: <http://www.enciclopedia.cat>. [Consultada 24-10-13]

² ACB, Diplomatarí de la Catedral de Barcelona : 1012, setembre 6. Geribert i la seva muller Eiga permuten amb la Seu uns aïlls situats al territori de Barcelona, un d'ells al terme de Riurubí i l'altre a la parròquia de Sant Andreu, a canvi d'un aïll situat a la Marca inferior, al terme del castell d'Olèrdola, al lloc anomenat Llitrà. B. 184, L. Ant. II, n. 162, f. 59 b-d.

³ ACB, Diplomatarí de la Catedral de Barcelona: 1014, desembre, 19. Deodat amb el consell del col·legi de canonges de la Seu, juntament amb la seva mare Senegonda i els fills d'aquesta: Amat, Ralambard, Ismard, Isuard i Rainard, venen a Ermengarda, filla del comte Borrell, una terra amb cases i vinyes situada al comtat de Barcelona, al Port, , pel preu de 5 unces d'or. B. 225, perg. 1- 1- 303.

⁴ACB, Diplomatarí de la Catedral de Barcelona 1053, juny, 8. Baró Batlle ven a Pere Joan un aïll situat al comtat de Barcelona, al terme del castell de Benviure que anomenen Bisbal, pel preu de 10 unces d'or de Barcelona. B. 829, perg. 1- 2- 1486.

⁵ Ruiz i Elias, Albert, *Parròquia de Castellbisbal : notes històriques*, Parròquia de Sant Vicenç de Castellbisbal, 1998. p. 119.

En aquest lloc que havia ocupat el castell s'aixeca una petita església que té com a patró titular a Sant Vicenç. Es tracta d'una ermita rectangular amb absis poligonal i una nau. La coberta és a dues vessants i té un campanar de cadireta. La porta està emmarcada per un arc rebaixat amb dovelles i brancals de pedra. Aquesta capella anomenada del castell fou donada a construir l'any 1637 per Joan Amat i Antich Pasteller. Després d'algunes successives modificacions s'inaugurà el 8 de maig de 1773⁶.

Situada al centre de la població, l'església de Sant Vicenç és un edifici d'una nau, coberta amb voltes de creueria. L'absis és poligonal i mostra, a l'exterior, grans contraforts. Les arcades laterals i la façana són neoclàssiques. Les dues columnes amb capitells jònics de la portada original van desaparèixer l'any 1936. La façana d'accés, a la plaça de l'església, té adossat a la banda dreta l'edifici de la rectoria. La porta d'accés amb arc ogival, llinda i timpà buit, mostra uns brancals dividits en dos nivells que a la part inferior presenten un interessant treball en relleu figuratiu –bustos de figures que sostenen el nivell superior-. El campanar, situat al costat esquerre, és de base quadrada, amb finestres d'arc ogival i coronament emmerletat. La construcció d'una nova església parroquial més gran, que substituís la primitiva romànica, va ser decidida pels prohoms del poble l'any 1579. Va ser iniciada l'any següent i es va enllestir el 1598.

---

⁶ *Vegeu* Ermita de Sant Vicenç de Benviure.

Cap a 1680 es va construir el retaule barroc, malauradament destruït el 1936. Alguns fragments del retaule van ser salvats de les flames, gràcies a l'interès del Museu Municipal Soler i Palet de Terrassa i a la complicitat dels fidels. El Museu de Terrassa custòdia les imatges de la Verge Maria i Sant Joan Evangelista, així com la taula de Sant Vicenç predicant, al segon pis del Museu Cartoixà de Vallparadís, i dos àngels que estaven situats als peus de la imatges de la Puríssima, i que es conserven al magatzem del museu. A la parròquia de Castellbisbal es conserven, fora del seu context, la imatge de Sant Esteve, la imatge de la Puríssima, la de Sant Llorenç, una predel·la on es mostra Jesús en el camí cap al calvari i quatre atlants de pedra⁷.

L'església de Sant Vicenç de Castellbisbal es va restaurar un cop acabada la guerra, any 1939⁸ i es va fer sota la direcció de l'arquitecte Josep Ros i Ros⁹, autor entre altres edificis de Catedral de Sant Feliu de Llobregat.

Història¹⁰ : Sembla que el Castell Bisbal, anomenat en principi castell de Benviure (probablement el topònim assenyala un antic eremitisme en el lloc), no va pertànyer als bisbes de Barcelona fins a la fi del segle X, que és quan començà a anomenar-se episcopal [...]. Al llarg del segle XI sovintegen les vendes¹¹ i les donacions¹², algunes per a la reparació de l'església de Sant Vicenç¹³. Els senyors de Castellbisbal foren els Castellvell, però aquests mantenien castlans o feudataris a Castellbisbal, probablement del mateix tronc que els Castellvell, que primerament tenien com a cognom Bremon i, a partir de la segona meitat del segle XII, Castellbisbal, encara que possiblement eren una mateixa família [...] Durant el segle XII es registren moltes discòrdies

⁷ Casado González, Raúl. Dins: <https://raulcg.wordpress.com/2013/02/28/el-retaule-de-sant-vicenc-de-castellbisbal/> [Consultada 3-2-2015]

⁸ Pobles de Catalunya. Guia del Patrimoni Artístic i Arquitectònic dels Pobles de Catalunya. Dins: <http://www.poblesdecatalunya.cat>. [Consultada 30-10-2013]

⁹ Ros i Ros, Josep, (Martorell, 1885 – Martorell, 1951). Arquitecte català, pertanyent al que s'ha anomenat segona generació d'arquitectes modernistes. Se'l coneix com un arquitecte municipal ja que va treballar en molts municipis: Castellbisbal, Corbera, Gelida, Martorell, Olesa de Montserrat, Pallemà, el Papiol, Piera, Sant Llorenç d'Hortons, Sant Sadurn d'Anoia i Torrelles de Llobregat i l'església parroquial de Sant Feliu de Llobregat (1940), actualment catedral i Seu del Bisbat de Sant Feliu de Llobregat; un edifici de regust historicista, d'estil neomedieval amb ressonàncies bizantines, i va ser consagrada l'any 1946. Consta de tres naus, amb transepte, absis semicircular amb dues absidioles i cimbori poligonal sobre el creuer.

¹⁰ Vegeu Ruiz i Elias, Albert, *Parròquia de Castellbisbal : notes històriques*, Parròquia de Sant Vicenç de Castellbisbal, 1998.

¹¹ Notes de Mn. Mas. Any 1033, juny, 8. Venda d'un alou situat al Comtat de Barcelona, al terme de castell de Benviure que nomenen Bisbal feta per Baró batlle i Pere Joan per 10 unces d'or cuit a Barcelona. Confronta a llevant amb la via pública al terme del castell de Riu Rubí, a migjorn amb alou episcopal, a ponent amb terra de Pere Ollegis i de Castissima i sos hereus, a tramuntana amb alou de Adelo cavalier. Arx. Cat. Lib. IV Antiq. n. 157

¹² Notes de Mn. Mas. Abt 1109, juliol, 6 (2 de Lluís). Guillem Ramon marit d'Ermesinda llegà 5 mancusos a S. Vicens de Castro Episcopali i altres 5 a sos clergues per Mises. Arx. Cor. ar. Escrip. 129 de Ramon Berenguer III.

¹³ Notes de Mn. Mas. Any 1167. Carta de la sacramental reparació (després d'un incendi) de la dotalia de la església parroquial de St. Vicens de Castellbisbal, Diòcesis de Barcelona. Arx. Episc. Dotalarum, any 1167.

mútues entre els Bremon o Castellbisbal, els bisbes i els habitants del terme, fins que el 1198, quan fou nomenat bisbe Ramon de Castellvell (fill i germà dels senyors de Castellvell), es féu una concòrdia¹⁴. El 1290, a conseqüència d'uns actes de bandolerisme del castlà de Castellbisbal, Bartomeu, contra la gent de Barcelona, fou destruïda la fortalesa per les milícies d'aquesta ciutat. Dalmau de Castellbisbal, que assistí el 1412 al Parlament de Casp, fou qui reconstruí el castell a finals del segle XV¹⁵. A la fi de la guerra contra Joan II, Castellbisbal passà a poder de Lluís de Requesens i de Soler¹⁶.

Dins el terme parroquial es troben la capella romànica de Sant Quintí del Pedrerol de Baix, la de Santa Magdalena i Santa Margarida, enrunada i en desús, i Sant Joan de Benviure, documentada al 1047.

Visites pastorals¹⁷

1303, juliol, 12 (divendres). El canonge Ramon Emili en nom del bisbe Ponç de Gualba visità Castellbisbal¹⁸.

1310, abril, 1 (dimecres). El bisbe Ponç de Gualba visità Sant Andreu de la Barca (*de Aquistonsis*). Hi ha referències a Castellbisbal¹⁹

1313, juliol, 23. (dilluns). Hug de Cardona, vicari general del bisbe Ponç de Gualba (absent de Barcelona i exiliat a Mallorca) i ardiaca, visità Sant Vicenç de Castellbisbal²⁰.

1515, juliol, 28 (dilluns). El bisbe Ponç de Gualba visità Sant Vicenç de Castellbisbal²¹.

El 15 de juny de l'any 2004 una butlla del papa Joan Pau II decretava, sobre el territori de l'antic arquebisbat de Barcelona, la creació de tres noves diòcesis: Barcelona, Sant Feliu de Llobregat i Terrassa. La nova diòcesi de Sant Feliu de Llobregat està formada per nou arxiprestats i dues vicaries: Vicaria del Llobregat que agrupa els arxiprestats de Bruguers, Montserrat, Sant Boi de Llobregat, Sant Feliu de Llobregat i Sant Vicenç dels Horts, i la Vicaria del Penedès – Anoia – Garraf amb els arxiprestats d'Anoia, Garraf, Piera-Capellades i Vilafranca del Penedès. El bisbe titular de la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat és monsenyor Agustí Cortés Soriano que va iniciar el seu ministeri episcopal el 12 de setembre de 2004.

La primera visita pastoral del bisbe Agustí a la parròquia de Sant Vicenç de Castellbisbal va ser el 24 de febrer de l'any 2007.

---

¹⁴ Notes de Mn. Mas. 1177, maig 28, (V Kal. Jun). A. XL regni Ledoici junioris. Concòrdia entre lo senyor Bernat, Bisbe de Barcelona i Bernat de Castell Bisbal, sobre els molts danys i maleses que aqueix i los seus causaren als homes de Castro episcopalí, i al prevere de Castro episcopalí, i al prevere de Ciges... se feu la concòrdia, i satisfets los danys, jurant dit Bernat no causar cap perjudici al sacerdot ni als homes de Castellbisbal. Arx. Cat. Lib. IV Antiq. Nº 188.

¹⁵ Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció General de Patrimoni. Dins: <https://extranet.cultura.gencat.cat/eGIPCI>. [Consultada 23-10-13]

¹⁶ Lluís de Requesens i Joan de Soler (? ~1435-1509), fou un alt funcionari reial. Segon comte de Palamós. Va heretar del seu pare, Galceran de Requesens i de Santa Coloma, la baronia de Molins de Rei. Fidel a Joan II durant la guerra civil catalana, la Generalitat de Catalunya el va anomenar enemic de la terra l'any 1462, tanmateix va arribar a ser governador general de Catalunya després de la capitulació de Barcelona l'any 1472.

¹⁷ Les visites pastorals que s'esmenten [1303-1515] són a tall d'exemple.

¹⁸ ADB, V. P. 1-2, fol. 13; M- N 8

¹⁹ ADB, V. P. 1-2, fol. 132v; M- N 37

²⁰ ADB, V. P.2, fol. 8v; M- N 43.

²¹ ADB, V. P. 84; M- N 52.

Rectorologi²²

1168	Bernat, prevere
1280	Pere Dalmau
1303	Guillem Despiells
1332	Mateu de Castanya
1332 - 1335	Berenguer Roig
1335 - 1338	Bernat de Pont
1338 - 1340	Joan Solsona
1340 - 1343	Miquel Joan Xicot
1343 - 1361	Pere Camps
1361 - 1364	Berenguer Mascaró
1364	Nicolau Terrassa
1370	Pere Cirera
1370 - 1377	Grau Corell
1377 - 1398	Antoni Moragues
1398 - 1399	Miquel Bofí
1399 - 1403	Antoni de S. Feliu
1403 - 1428	Pere Casadevall
1428	Tomàs Bertran
1441	Bernat Perelló
1441 - 1446	Jaume Català
1446	Rodrigo de Calaforra
1451	Lluís Calasona
1451 - 1451	Galceran Darrada
1451 - 1454	Miquel Sala
1454 - 1455	Francesc Pi
1455 - 1457	Antoni Dalmau
1457 - 1459	Francesc Juli
1459 - 1465	Bartomeu Berenguer
1465 - 1472	Francesc Espinalt
1472 - 1474	Bartomeu Rovira
1474	Antoni Roig
1483	Joan Badia
1483 - 1516	Domingo Albacar
1516 - 1517	Pere de Chiprana
1517 - 1521	Joan Serra
1521 - 1540	Joan Solsona
1540 - 1565	Miquel Joan Xicot
1565 - 1566	Montserrat Coll
1566 - 1572	Miquel Xicot
1572 - 1586	Jaume Rialp
1586 - 1594	Joan Ribot
1594 - 1603	Gaspar Miró
1603 - 1616	Antoni Carmona
1616 - 1638	Baltasar Horenza
1638	Pere Francesc Folquer

---

²² Ruiz i Elias, Albert, *Parròquia de Castellbisbal : notes històriques*, Parròquia de Sant Vicenç de Castellbisbal, 1998.

1658	Joan Bosch
1658	Joan Mallol
1733	Joan Garriga
1733 - 1756	Baldiri Soler i Roure
1756 - 1779	Agustí Fages
1779 - 1792	Isidor Guiu
1792 - 1803	Bonaventura Dalmases
1803 - 1815	Joan Pardo Ribot
1815 - 1852	Pau Sugan
1852 - 1858	Josep Pons
1858 - 1894	Josep Albareda
1894 - 1912	Lluís Sabaté Monclús
1912 - 1916	Joaquim Bernat Franquet
1916 - 1920	Ermengol Bach Carcolse
1920 - 1924	Joaquim Roig Campderrós
1924 - 1935	Lluís Brugarolas Serradora
1935 - 1939	Lluís Pujol i Bracons
1939 - 1947	Joan Cot i Rovira
1947 - 1978	Llorenç Carrau i Paltré
1978 - 1985	Albert Ruiz Elias
1985 - 1991	Jaume Grané i Calvó
1991 - 1997	Jordi Carreter i Cambra
1997 - 2005	Jordi d'Arquer i Terrassa
2005-	Josep Torrente Bruna

Abreviatures

ADB, Arxiu Diocesà de Barcelona

V.P. Visites pastorals

ACB, Arxiu Capitular de Barcelona

Bibliografia

Ahumada Batlle, Eulàlia, *Les senyores feudals com a hisendades i gestores del patrimoni*. Manuscrits: revista d'Història Moderna, nº 27, 2009.

Batlle i Gallart, Carme, *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la catedral de Barcelona, segle XI*, Barcelona, 2006.

Martí i Bonet, Josep, *Speculum Novum Titulorum ecclesiae Barchinonensis*. V. III Bisbat de Sant Feliu de Llobregat.

Mas, J. Notes, Notes històriques del Bisbat de Barcelona (Barcelona 1906-1921). 13 volums.

Ribas i Pastallé, Modest, *Castellbisbal 1900-1940 : l'evolució històrica dividida en dècades naturals sota els aspectes econòmic - polític, culturals i socials*, L'Arada, 1983.

Ruiz i Elias, Albert, *Parròquia de Castellbisbal : notes històriques*, Parròquia de Sant Vicenç de Castellbisbal, 1998.

Recursos electrònics

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció General de Patrimoni. Dins: <https://extranet.cultura.gencat.cat/eGIPCI>

Gran Enciclopèdia Catalana. Dins: <http://www.enciclopedia.cat>.

Guerrero Sánchez, Oliver, *Aixecament arquitectònic [Recurs electrònic] : Església de Sant Vicenç, Ermita de Sant Quintí*. Projecte fi de carrera. UPC : Escola Politècnica Superior d'Edificació de Barcelona, 2006. Disc – òptic [CD-ROM].

Pobles de Catalunya. Guia del Patrimoni Artístic i Arquitectònic dels Pobles de Catalunya. Dins: <http://www.poblesdecatalunya.cat>.